

Клімова М.В.

студентка;

Науковий керівник: Шпак Д.О.

кандидат історичних наук, доцент,

Миколаївська філія

Київського національного університету культури і мистецтв

ІСТОРІЯ С. ПЕРЕСАДІВКА ЖОВТНЕВОГО РАЙОНУ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ КРАЄЗНАВЧНО-ЕТНОГРАФІЧНОЇ ПРАКТИКИ)

На правому березі річки Інгул розкинулось мальовниче село Пересадівка з надзвичайною та цікавою історією. Територія, на якій розташоване село, за 200–300 років до цього часу було малозаселеним краєм. В той час ця територія складала суцільні степи. Широкий простір свого розвитку край отримав тільки після його визволення від турецьких поневолювачів. В ті далекі часи християнство жило в досить тяжкому стані, так як воно було майже безземельним. Вся земля належала поміщикам і казни, а християни працювали у поміщиків в якості робочої сили. Оскільки християнство жило в тяжких умовах, вони почали організовувати християнські бунти проти поміщиків і царизму, вимагаючи від них наділення їм земель. В зв'язку з бунтом царське правління приймає міри для їх ліквідації. Однією з таких мір виявилось переселення християн – бунтівників на незаселені землі, в цей край стали переселятися християни із різних околиць царської Росії.

В першій половині XVIII століття населений пункт мав всього 25–30 дворів, і називався «Домаха» [1]. Домаха – це прізвище першої переселенки – вдови з Бессарабії. Старожили села розповідали, що в 1770–1775 році з Бессарабії в цей край царизмом були переселені на вільні території 30 сімей молдован, які розташувалися на правому березі річки, на північ від її впадання в Південний Буг. Ці 30 родин приїхали на волах впряжених в «каруци» [2]. З часом село почало розширюватись за рахунок добровільного переселення на вільні землі українців і росіян з північних областей України. Вони поселялися поряд з молдованами з південно-західної сторони хутора. В селі утворилося два «кутки»: молдавський і руський [3].

В 1831 році в село Домаха було переселено ще 20 українських родин з Волині. Ці сім'ї були розміщені в казенних будинках, побудованих за рахунок казни, на території землі від молдован на північний схід вздовж берега річки Інгул. Таким чином, у населеному пункті Домаха утворився і третій «куток», який почав називатися «переселянським», а згодом село стало називатися Пересадівка.

Життя селянин було нелегким, а праця була тяжкою, так як всі роботи виконувались ручним способом. Косили серпами, і більшість цю тяжку роботу виконували саме жінки. Провідною галуззю села було сільське господарство. Головна культура – озима пшениця, кукурудза, з технічних – соняшник. Значне місце посідало також садівництво, виноградарство і городництво. У тваринництві особливе місце займала велика рогата худоба молочного напрямку, а також свинарство і вівчарство.

В 50-х роках в село Пересадівка почали переселятися жителі із західної України [4]. Вони почали привозити з собою звичаї, обряди, які проводились у їхніх селах. Корінні жителі села, на той час, були далекі від тих традицій, які були на Західній Україні. Але з роками мешканці села почали приймати їхні традиції. Жителька села, Бринза Еміля Миколаївна, яка у 1951 році переїхала до Пересадівки із Дрогобича, поділилася традицією святкування Різдва [5]. Коли приходить 6 січня, господиня зранку молиться, починає готувати кутю та 12 пісних страв. Коли засвітиться перша зіронька на небі, до неї приходить уся родина. Сідають до столу та куштують кутю, співають колядки.

На початку 90-х років в Пересадівці вперше провели свято Івана Купала згідно українських звичаїв [6]. Напередодні свята дівчата готували мареноньку, а хлопці собітку, тобто готувалися, збирали гілля, щоб підпалити купальське вогнище. Ансамбль «Молодість» готував купальські пісні. Дівчата плели віночки, гадаючи собі на долю. Починалося свято з пісні «Коло мареноньки».

Купальська вода вважається цілющою, тому хлопці бризкали усіх присутніх на святі. Купальське вогнище супроводжувалося піснею «Через наше село» [7]. Право підпалити вогнище надавалося найкращому хлопцю в селі. Всі учасники свята перестрибали через вогнище. Дівчата після цього ішли до річки та опускали свої віночки – вважалося, що до якого берега припливе віночок, там і чекає її дівоча доля. Попіл з купальського вогнища господині брали з собою в мішечки додому і ним посипали капусту, щоб не було тлі. А палки, які залишалися незгорілими від вогнища, брали та встромляли в землю біля капусти, щоб росли великі голови. Гуляння продовжувалося до самого ранку. Хлопці кидали купало, яке виготовляли з соломи, старих речей у вогнище і співали пісню «Де ж ти, Купало, ночувало?».

І на сьогодні жителі села не забувають та зберігають речі, які передавалися від покоління до покоління. Особливу увагу цьому приділяє педагогічний та учнівський колектив Пересадівської школи, які створили музей краєзнавства під керівництвом Маламан Н. Ф. В його експозиції представлено жіночі та чоловічі сорочки, рушники з різними композиціями вишивки, які, виконані з застосуванням різноманітної техніки і кольорової гами, картини, скатертини, простирадла, килими, колиска, корито для тіста, ліжко, глечики, підкова тощо.

У шкільний музей родина Надворських передала вишиванку. Надворська М. Ю. розповіла історію призначення цієї сорочки. В селі віками проводилися оденьки, досвітки, вечорниці. Мама Марії Юрїївни – Йосифа

Терлецька вишила сорочку на оденках, пізньої осені по закінченні польових робіт. На оденьки збирались дівчата та молоді одружені жінки, по черзі купували тканину і нитки у коробейників, їздили по селах і міняли «матерії», нитки, хустки, стрічки тощо. Йосифі було 17 років, коли вона вишила собі сорочку, одягала її на свята, щонеділі до церкви. Дівчата в ті часи шили собі одяг самі, крім того, вони ще вміли й прясти, ткати й вишивати. Приступила до вишивання Йосифа тоді, коли сорочка була пошита. Перед роботою мила руки і молилась, читаючи «Отче наш», «Богородиця – Діва, радуйся», «Вірую».

Також у школі працює гурток художньої вишивки під керівництвом Салової А. Ф., який неодноразово перемагав у районних та обласних конкурсах. Кожен з нас повинен поважати своїх предків, які жили і творили на цій землі, облагороджуючи її в праці й захищаючи на полях боїв. І кожній людині варто пам'ятати про те, що рідний край завжди допоможе набратися фізичної та духовної сили, які б тяготи не випробували у житті.

Список використаних джерел:

1. Жовтневий державний районний архів Миколаївської області (далі – Жовтневий ДРА МО). – Ф. 40. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 17.
2. Жовтневий ДРА МО. – Ф. 40. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 24.
3. Там само. – Арк. 25-26.
4. Жовтневий ДРА МО. – Ф. 41. – Оп. 1. – Спр. 22. – Арк. 7.
5. Матеріали краєзнавчно-етнографічної практики студ. МФ КНУКіМ, Клімової М. В.
6. Жовтневий ДРА МО. – Ф. 42. – Оп. 1. – Спр. 13. – Арк. 11.
7. Там само. – Арк. 28.

Кобець Я.М.

студентка,

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКЕ ПРОТИСТОЯННЯ ПЕРІОДУ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Історія українсько-польських відносин на геополітичному фоні Центрально-Східної Європи першої половини ХХ ст. до цього часу досліджувалася в СРСР, Україні, Польщі у невеликих часових і територіальних рамках. Існують також концептуальні розходження польської, української та російської історіографії в оцінці військово-політичної діяльності українського і польського проводів щодо розв'язання української проблеми після розпаду Габсбурзької та Романівської імперій, особливо ж після появи у міжвоєнний період гітлерівського та сталінського тоталітарних режимів. Неузгодженість в поглядах на історичну спадщину наших народів залишається джерелом взаємних звинувачень, що не сприяє гармонійному розвитку відносин між сусідніми державами.

Дослідження періоду 1939-1945 рр. є важливим елементом у вивченні новітньої історії України, зокрема – українсько-польських відносин, проблема яких була та залишається однією з найбільш складних і суперечливих в історичній науці.